

Bernardo de Fígols de la venta y villa de *Quicena* (?)³ y heredamiento *Maçalaveça*, que fueron de García Ortiz Azagra y su mujer Elfa» (*DocVal.ACA* 1, 1364).

SSiv., 288, opina que l'hostal que daria nom a aquest poble fos «la conocida venta de Masalavés, que se halla unida al pueblo en el mismo camino real». Després en cita dates (sense precisar la forma del nom) dels anys 1337, 1462, 1520, i diu que Carles v li atorgà títol de vila l'a. 1537. Depengué de la parròquia d'Alzira fins a 1534, erigit a rectoria de moriscos, amb 56 cases. Segons Lapeyre p. 37, tenia 41, 50 i 64 cases de moriscos en els censos de 1563, 1572 i 1602; Reglà, escrivint *Masalaves* (p. 110) li troba 75 cases de moriscos. Lz.Vargas c. 1774, amb grafia *Masalabes* en dóna biblgr., II, 1628.

ETIM. Una en dóna Julià Ribera: «*manzel*: 'hospedería o posada, parador (o 'venta', si es en el campo); i (en lletres aràbigues) *manzal k(a)uáz (i)n*; segun textos de cronistas árabes >*Mazal bayézn* 'el parador de los *Hauезin*': de una tribu entre las que poblaron Arabia en tiempo de Mahoma: *Maçoudi*, ed.Meynard IV, 160, v, 64, 65, 90» (*Disert. y Op.* II, 313, 317).

Encara que respectem l'autoritat de Ribera, això inspira molts i greus dubtes. Si només fos l'estranya síncopa de *-ezin* > *-ezn*, que ell pren cura de fer constar (un poc insòlitàment), encara que sigui d'un tipus ben sorprenent —és clar que hauria d'haver donat un altre resultat, com *-vese* —podríem fer-hi ulls grossos, majorment si ens hagués concretat la cita d'aqueixos «cronistas árabes», i ells es referissin verament al País Valencià.

Però és que hi ha altres coses xocants per al lingüista coneixedor de l'àrab. Car *-in* seria la desinència de plural i llavors ,doncs, seria tònica i no s'hi hauria perdut la *î*; passem-hi encara, però és que una arrel *hwz* no existeix absolutament en àrab. El NP existeix realment, però només a Algèria: *hawúzân* (*GGA*lg.); res d'això ni de tal arrel en les obres antroponímiques de Hess i de Littmann, a Aràbia ni a Egipte. Segons Asín-Oliver (*Top.* pp. 65-66); l'*Abbar Mağmûc* anomena aquesta tribu com existent a Espanya en els primers anys de la conquesta àrabiga. Vet aquí doncs, els «cronistas» [un sol] al·ludits per Ribera.

D'això i de l'ús peculiar a Algèria, i de l'estructura del nom, caldrà deduir, indefugiblement, que es tracta d'una tribu bereber i d'un nom bereber: com entén també Sarthou (*GGRV* vol. gen., 732) i com declara el mateix Ribera, en el *Archivo*, de Dènia, I, 169, art. «Influencias Berberiscas en Valencia». Però llavors, llegint que és una tribu, i que poblaren Aràbia en temps de Mahoma, declaració que ell atribueix al *Mas^cudî*, ens roda el cap: berebers a Aràbia en temps de Mahomet!

En llegir un disbarat tan enorme perdem ja tota la fe en aquesta teoria etimològica de Ribera: sembla que devia produir-se alguna confusió en els seus papers, o en els que donaren a la impremta en edició pòstuma. No nego que aquesta tribu bereber tingués influència a Espanya: verament crec que del seu nom deu venir el d'*Alagüeces*, llogaret del terme de Lorca (Múrcia), a 18 k. del cap del terme, prop de Zarzadilla de Totana. Però aquí sí que tant la terminació *-ces* com la *-güe-* van d'acord amb la forma dels *bayezin*.

Retractem, doncs, la indulgència amb què miràvem aquelles irregularitats fonètiques.

I hi ha una altra etimol. que no presenta cap d'aqueixes dificultats i inversemblances. *Manzal al-abbâs* (amb la normal haplologia de *al-al*). En si és un nom apel·latiu de l'arrel aràbiga 'bs 'ser sever' *'abûs* «qui facit vultuositatem» (*RMa.* 64) i l'adj. *'Abbâs* «qui a un air très austère». Aquest és ben conegut com NP de sarrains hispànics, magrebins, i d'Aràbia i de pertot.

«N'*Alabbeç*» a. 1304, capitost musulmà que es trobava a Múrcia l'a. 1340 (*BABL* II, 313), i de nou, escrit en lletres aràbigues, p.345. Quan Berenguer de Cardona, el cap dels Templers catalans, ataca Almeria l'any 1304, batalla junt amb *N'Alabez*, i rep ambaixada *den Alabez*, aliat que combat junt amb els catalans (Finke, *Acta Arag.* III, 122, 123, 124).

Així mateix a l'Àfrica. Jaume II adreça l'a. 1314 una carta «al molt honrat Miralmomonin Bujalie Zacharie rey de Tunç, fill de l'almir *Abn-Al-ebbeç*» (Finke, *Acta Arag.* II, 9, 899). I és també NP registrat a Algèria (*GGA*lg.), i a Aràbia (Hess). Un *Abu -l-'Abbâs* fa un paper en molts contes de les *1001 Nits*. Fonèticament aquí tot està en ordre: *-bb-* aràbiga dóna *v: al-qubba* > *alcova, rub^c* > *arrova*. I *â* llarga entre les lletres lunars *b/s* es pronuncia *ê*.

Dono, doncs, com provat que aquesta és l'etim. de *Massalavés*, i rebutjada la de Ribera que en aquells treballs juvenils donà altres etimologies aràbigues de noms valencians, no menys falses (com la de *Manuel*), o mal precisades (com la de *Montaverner*), i prengué per nom català l'arabisme disfressat *Valldigna*.

5) *Maçalban*, només en tenim notícia pel *Rept.* (Bof. 388), on consta com una alqueria de Corbera de Xúquer. Versemblant que vingui de *manzal al-albân*, 'l'hostal o alberg de la llei' (*albân* pl. de *laban* 'llei', *RMa.* 48), amb haplologia de *al-al-al*.

També es podria pensar en *m.al-baṭn*, format amb *baṭn* 'ventre,panxa', 'cosa interior', o millor (puix que això sonava *baṭan* en vulgar), en el seu derivat *baṭmî* (*PAlc.* tradueix 'pançudo' 341b21), que en vulgar es devia accentuar en la síl·laba penúltima, tancada, i pogué tenir el significat de 'interior'; o ser sobrenom d'un home ventrut.